

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Тараненко Олег Миколайович

кандидат історичних наук, доцент

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Черевко Віктор Олександрович

кандидат економічних наук, доцент

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

В Європі історія географічного зазначення як засобу ідентифікації та об'єкту інтелектуальної власності нараховує вже багато років. Однак його і сьогодні можна віднести до найбільш проблемного, з точки зору забезпечення правової охорони, засобу ідентифікації товарів. Разом із тим, географічні зазначення мають багато можливостей потужного впливу на бізнес, чим і зумовлено актуальність нашого дослідження.

На міжнародному рівні склалася і діє досить розгалужена й ефективна система правової охорони географічних зазначень. Ці питання регулюються багатьма міжнародними угодами, регламентами та конвенціями. На цей час основними міжнародними договорами, які встановлюють норми з охорони географічних зазначень, є Паризька конвенція про охорону промислової власності, Мадридська угода стосовно припинення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів, Лісабонська угода про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації та Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Далі – Угода ТРІПС).

Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. хоча й не дає визначення географічного зазначення, проте у ст.1 цієї Конвенції у переліку об'єктів права промислової власності наведено терміни «вказівка походження або найменування місця походження» [1]. Цими термінами й сьогодні послуговуються деякі країни-члени Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

Положення окремих статей Паризької конвенції встановлюють спеціальний режим захисту від використання продуктів, які мають «неправильні, прямі чи непрямі, зазначення походження». Так, зокрема, у ст.9 Паризької конвенції вказано, що на такі продукти може бути «накладено арешт при ввезенні до тих країн Союзу, в яких цей знак чи фірмове найменування мають право на законну охорону» [1].

Ряд концептуальних питань у частині охорони географічних зазначень закріплено також у Мадридській угоді стосовно припинення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів 1891 р. та Лісабонській угоді про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р.

Мадридська угода також не містить визначення терміна «зазначення походження» Однак ст.1 цієї угоди проголошує: «Усі товари, які мають неправдиве або таке, що вводить в оману, зазначення, що прямо або опосередковано зазначають у якості країни чи місця знаходження цього виробу будь-яку з країн, до яких застосовується ця Угода, або місце, розташоване в будь-якій з зазначених країн, підлягають арешту при ввезенні до будь-якої із зазначених країн» [2, с.297].

Відповідно ж до положень Лісабонської угоди, «зазначення місця походження означає географічну назву країни, району, або місцевості, яка використовується для позначення виробу, якість і властивості якого визначаються винятково або значною мірою географічним середовищем, в тому числі природними та етнографічними факторами» [3].

Отже, як Паризькою конвенцією так і Мадридською угодою, не встановлено яких-небудь вимог щодо якості, властивостей, особливих характеристик товару, відносно якого використовується зазначення походження. Проте такі вимоги встановлені Лісабонською угодою.

Власне термін «географічне зазначення» вперше з'явився у Регламенті Ради ЄЕС «Про охорону географічних зазначень та найменувань походження для сільськогосподарських та харчових продуктів» № 2081/92 1992 р.

Сфера застосування цього Регламенту обмежується певними сільськогосподарськими продуктами та продовольчими товарами, для яких існує зв'язок між характеристиками продукту чи товару та їхнім географічним походженням. Регламент встановлює норми щодо захисту найменувань походження та географічних зазначень сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів, зазначених окремо в додатках до Регламенту.

Бажання захистити сільськогосподарські продукти або продовольчі товари, які можуть бути ідентифіковані за своїм географічним походженням, спонукало деякі держави-члени створити «реєстрацію найменувань походження». Це підтвердило свою корисність для виробників, які мали змогу одержувати більш високі доходи в результаті докладання зусиль стосовно вдосконалення якості,

та для споживачів, які могли купити високоякісні продукти з гарантією щодо способу їх виготовлення та походження [4].

Проаналізувавши визначення, які наводяться у Регламенті Ради ЄЕС, констатуємо, що до поняття «географічне зазначення» висуваються менш суворі вимоги ніж до поняття «найменування походження» і вони можуть бути використані для ширшого кола товарів.

Особливу увагу слід звернути на положення з охорони географічних зазначень, які надаються Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності 1994 р. (Угода ТРІПС). Вона діє в рамках Світової організації торгівлі і поширюється на товари, які походять з території країн-учасниць Угоди. Угода ТРІПС дає інше визначення поняття «географічного зазначення», ніж наведене у Регламенті Ради ЄЕС. Відповідно до статті 22 цієї Угоди, «географічне зазначення» – це зазначення, що вказує на походження товару з території певної держави або регіону чи місцевості на цій території, коли якість, репутація чи інша характеристика товару, по суті, зумовлені цим географічним походженням [5, с.186].

Щодо географічних зазначень держави-члени повинні забезпечити для зацікавлених сторін законні способи, щоб запобігти:

- використанню будь-яких засобів визначення або представлення товару, що свідчать або передбачають, що товар походить з іншої географічної території, ніж реальне місце створення у такий спосіб, що вводиться в оману населення стосовно географічного походження товару;

- будь-якому використанню, що є актом недобросовісної конкуренції, зазначеним у статті 10bis Паризької конвенції.

Отже, угода ТРІПС на відміну від Регламенту Ради ЄЕС до товарів, що можуть позначатись «географічними зазначеннями», зараховує будь-які товари, а не тільки сільськогосподарські та харчові продукти.

Таким чином, практичне значення реєстрації зазначення походження товару полягає в тому, що власник свідоцтва може використовувати його для позначення виготовлених товарів, на бланках, інших документації. Крім цього, зазначення походження товару можна використовувати з метою реклами, вказуючи географічне місце походження продукту. Це дає змогу поряд зі знаком для товарів і послуг виокремити товар серед однорідних видів. Це є важливою передумовою захисту прав споживачів, даючи змогу за різними критеріями, в тому числі і за географічним походженням, виокремити певний товар серед подібних.

Список використаних джерел:

1. Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://patent.ua/law.php?id=87>.
2. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / за ред. Ю. М. Капіці. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 1101 с.
3. Лиссабонское соглашение о защите указаний места происхождения изделий и их международной регистрации 1958 г. (пересмотренное в Стокгольме 14 июля 1967 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b11.
4. Регламент Ради ЄЕС «Про охорону географічних зазначень та найменувань походження для сільськогосподарських та харчових продуктів» № 2081/92 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uatm.com.ua/show_law.php.
5. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6, 7. – С. 186–224.

ПРАВО НА СОБСТВЕННОЕ ИЗОБРАЖЕНИЕ VS. ПРАВО АВТОРА НА ПРОИЗВЕДЕНИЕ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА

Тарлапан А.В.

*Магистр права, аспирант, преподаватель
Юридический Факультет Государственного Университета Молдовы
Департамент Частного Права*

Учитывая развитие современного общества, сопровождаемое беспрецедентным использованием информационных технологий, сохранение конфиденциальности частной жизни становится все более и более трудным. В этом контексте охрана собственного изображения каждого из нас является вопросом неоспоримой актуальности.

Особого внимания заслуживает рассмотрение этого вопроса с точки зрения конфликта между правом на собственное изображение и правом на произведение, содержащее изображение другого лица.